

Je ziet er smakelijk uit !

Samenvatting

Sectoren

algemeen

Trefwoorden

algemeen

groente

fruit

label

fairtrade

eerlijke handel

eerlijk loon

streekproduct

sorteren

vorm

smaak

De leerlingen kunnen de betekenis van een aantal labels bij voedingsproducten achterhalen en hiervan de meerwaarde afwegen.

Inhoud: zin en onzin van labels

De voorbeelden uit deze les komen vooral uit de akkerbouw en serreteelt, maar ook hoeves van fruitteelt (en zelfs vleesvee) kunnen deze les makkelijk met eigen voorbeelden 'spijzen'.

AUTHENTIEKE CONTEXT

Als de hoeve beschikt over een 'winkelkje' of een plaats waar klanten hun fruit, groenten, melk- of vleesproducten kopen of ophalen, dan is dat de ideale plek om te starten.

Zorg in elk geval voor enkele voedingsproducten die op de boerderij geteeld of geproduceerd worden (groente, appel, peer, vlees, yoghurt,...)

Doelstellingen

Doelstellingen

- De leerlingen kunnen verwoorden dat heel wat voedingslabels verwijzen naar de herkomst of het soort productieproces van de producten.
- De leerlingen kunnen via een smaaktest ervaren dat bepaalde voedingslabels veeleer een keurmerk voor vorm dan wel voor smaak zijn.
- De leerlingen kunnen een mening vormen over de manier waarop voeding als consumptiegoed wordt behandeld/verhandeld.

Eindtermen en leerplandoelen

Eindtermen

- Mens & maatschappij

SCHOOL PLATTELAND

- 2.2
- 2.4
- Wet. & techniek
 - 1.23

VVKBaO

- IVds5
- IVoc3
- OWsa4
- TOsn1

OVSg

- Wereldoriëntatie
 - WO-MAA-SEV-17b
 - WO-MAA-SEV-25
- Natuur
 - WO-NAT-08.11

GO!

- Mens & maatschappij
 - 31377
 - 31413
 - 31414
- Natuur
 - 32103
 - 32708

Materiaal

- voedsel dat op de boerderij geteeld/geproduceerd wordt (groentesoort, appel, peer, vlees,...)
- enkele vergrote logo's (zie bijlage)
- evt. enkele producten met logo's

Lesverloop

1. Hoe/waar word ik gemaakt ?

DENK- en DOEVRAGEN

We starten eerst met het label van FAIRTRADE.

- *Hoe heten we een dergelijke tekening ? Waarvoor worden dat soort tekeningen gebruikt ?* (Met labels wil men vooral producten van mekaar onderscheiden. Dit product heeft iets wat andere producten niet hebben...)

- *Wat is de betekenis van dit label ?* (Eerlijke handel, de boer/maker krijgt voor het product een eerlijke prijs. Fairtrade betekent dan ook eerlijke handel.)

- *Hoe kun je dat in het label terugvinden ?* (Blauwe kleur en zwaaiende figuur verwijzen naar hoopvolle toekomst.)

- *Wat zou de betekenis kunnen zijn van de groene kleur ?* (Bij de productie gaat men zoveel mogelijk natuurvriendelijk te werk. Klimaatopwarming is een thema.)

- *Welke producten dragen dit label ?* (meestal voedingsproducten, zoals bananen, chocolade, wijn... maar ook textiel of

SCHOOL PLATTELAND

speelgoed.)

- Waar kun je dit soort producten kopen ? (Het grootste gamma vinden we in Oxfam-Wereldwinkels, maar ook in bepaalde supermarkten wordt een beperkter gamma verkocht.)

- Waar komen de meeste van deze fairtrade-producten vandaan ? (Meestal komen deze producten van andere werelddelen dan Europa.)

Tijd om een tweede label te introduceren. Kies hierbij voor het label van STREEKPRODUCT of 100% WEST-VLAAMS.

Als dat label ook effectief op een voedingsproduct getoond kan worden, dan versterkt dit uiteraard de authenticiteit.

Bestaan er dan geen fairtrade-producten van dichtbij ? Waaraan zou een product van dichtbij moeten voldoen om dit

label te dragen ? De procedure om als streekproduct erkend te worden is uiteraard een stuk omvangrijker, maar hier focussen wij ons vooral op de zekerheid dat het product lokaal geproduceerd en verwerkt wordt en op een eerlijke, ecologische manier is geproduceerd. Figuurlijk zien we dan ook 'het hart voor de eigen streek'. Labels van streekproducten bieden de producent echter geen garantie over de prijs. Zeker voor bederfbare voedingsproducten wordt die prijs vooral bepaald door vraag en aanbod (zie serreteelt - vraag en aanbod bepalen de prijs - veilingsspel)

Gebruik eventueel het bord om een aantal kenmerken van de labels (fairtrade vs. streekproduct) op een rijtje te zetten. Wijs de kinderen eventueel op het feit dat ook koffie of chocolade het label van 100% West-Vlaams kunnen dragen (niettegenstaande koffie- of cacaobonen hier niet kunnen groeien), omdat de verwerking hier gebeurt.

		
producten van veraf (boeren uit het Zuiden)	producten van dichtbij (lokale boeren)	
natuurvriendelijk	natuurvriendelijk	
boer levert grondstoffen	boer verwerkt lokaal product of	
verwerking of verpakking gebeurt hier	verwerkt grondstoffen van elders (bijv. koffie)	
eerlijke prijs voor de boer	prijs wordt bepaald door vraag en aanbod	

2. Hoe word ik ge(s)maakt ?

Nu gaan we nog wat dieper in op een label dat niet alleen naar de herkomst verwijst, maar tevens ook een keurmerk voor

kwaliteit en sortering is. Ook hier is het verrijkend als een product (of verpak

king) met dit label getoond

kan worden. Het label van Flandria (en Responsibly Fresh) ligt bijna voor de hand.

SCHOOL PLATTELAND

- Wat zou dit label kunnen betekenen ? Hoe vertaal je 'responsibly fresh' ? Wat zou de betekenis van de kleuren / figuren zijn ?

- Belgisch / Vlaams label (naam)
- minder meststoffen, minder chemische middelen om ziekten te bestrijden = werken met natuurlijke vijanden (bijv. hommels) (groen)
- veiligheid en gezondheid van de boer (responsibly)
- verse groenten en fruit (fresh)
- geen fair trade of eerlijke prijs verzekerd (vraag en aanbod)

Ook hier kunnen een aantal kenmerken eventueel op het bord genoteerd worden.

			
producten van veraf (boeren uit het Zuiden)	producten van dichtbij (lokale boeren)	producten van dichtbij (Vlaamse boeren)	
natuurvriendelijk	natuurvriendelijk	natuurvriendelijk	
boer levert grondstoffen verwerking of verpakking gebeurt hier	boer verwerkt lokaal product of verwerkt grondstoffen van elders (bijv. koffie)	enkel voor verse groenten en fruit	
eerlijke prijs voor de boer	prijs wordt bepaald door vraag en aanbod	prijs wordt bepaald door vraag en aanbod	

- Wat valt er verder op bij de groenten en fruit van Flandria (Responsibly Fresh) ? (Ze hebben allemaal dezelfde vorm en grootte.)

- Wat is het voordeel als alle groenten dezelfde grootte en vorm hebben ? (Dat is een stuk makkelijker om de groenten te sorteren / in kisten te steken.)

Laat de kinderen -indien mogelijk- een kleine partij groenten en fruit van heel diverse vormen en groottes in een kist steken. Laat ze verwoorden hoe ze dat aanpakken en welke moeilijkheden ze ondervinden.

- Stel dat er in elke kist niet evenveel appels of komkommers zouden zitten... wat zou dan een bijkomend probleem vormen ? (Dan zou het iets moeilijker zijn om de prijs te bepalen. Nu worden bijv. heel veel groenten per stuk verkocht, maar dat zou dan wel wat moeilijker zijn.)

Eventueel kan hier ingezoomd worden op de grootschalige aanpak van een veiling, waar groenten of fruit niet per stuk of per kg verkocht worden, maar in grote partijen van eenzelfde grootte of gewicht.

Voorzie de Flandria-sorteringskenmerken van een bepaalde groente, bijv. komkommers of courgetten (of de specifieke klasse I-sorteringskenmerken van bijv. Jonagold-appelen of Conférence-peren) (zie voorbeelden bij downloads).

Laat de kinderen afmeten/afwegen welke groenten voldoen aan deze kenmerken. Maak 2 groepen (geschikt / niet geschikt).

SCHOOL PLATTELAND

- Als alle komkommers/appels dezelfde grootte/gewicht/vorm/uitzicht moeten hebben, wat is dan het gevolg ? (Een pak groenten/fruit 'vallen door de mand'. Ze zijn niet geschikt voor verkoop aan de veiling.)

- Wat gebeurt er met deze groenten/fruit ? (Ze worden verwerkt in andere producten, bijv. groentemix voor soep of appelmoes. Soms worden ze gewoon vernietigd.)

- Wat vinden jullie van deze manier van sorteren ?

Laat de kinderen hun eigen mening formuleren. Laat voor- en nadelen formuleren. Ongetwijfeld zullen er wel een paar kinderen zijn die stellen dat dikke peren of kromme komkommers best wel lekker (kunnen) smaken.

SYSTEMATISCH ONDERZOEK

- Zou een komkommer met label anders smaken dan een komkommer zonder label ? Zou een klasse 1-peer anders smaken dan een peer die niet voldoet aan het label ? Is de kwaliteit van een Flandria-courgette beter dan van een courgette zonder label. (Ja/nee)

- Hoe zou dat getest kunnen worden ? (Meestal wordt dat in een labo getest. Dan wordt nagegaan welke bestanddelen er in de groente/fruit zitten, bijv. suikers,... Er wordt ook nagegaan of er geen gevaarlijke of verboden producten in de groente/fruit zitten.)

Een labo hebben we niet. Maar proeven kunnen we wel.

Als we echter een degelijke smaaktest willen uitvoeren tussen groenten die wel/niet een (kwaliteits)label dragen, dan moeten we daar wel eens over nadenken.

- Waaraan moet een 'eerlijke' smaaktest voldoen ?

Laat de kinderen zelf nadenken hoe ze de smaaktest het best kunnen voorbereiden en uitvoeren.

- Je mag niet zien van welke groente/fruit het deeltje afkomstig is, dus je mag de smaaktest niet zelf klaarmaken.
- Je spoelt je mond best tussen twee smaakbeurten, anders raken alle smaken verward.
- Er moeten voldoende mensen deelnemen aan de smaaktest.
- De smaaktest gebeurt anoniem. Je mag je bij je keuze niet laten beïnvloeden door anderen,...

TRIGGER

Laat enkele kinderen zelf de smaaktest opzetten. Intussen kunnen de andere kinderen aan het werk.

Prikkel die kinderen tijdens het werk met een gerelateerd probleem, dat straks tijdens de reflectie ontrafeld wordt.

- Wat gebeurt er als alle groenten zonder label ook simpelweg in de winkel worden verkocht ?

4. Nabespreking

REFLECTIE en INTERACTIE

Tijdens de reflectie worden de taken nog eens overlopen en op kwaliteit geëvalueerd. (Hoe verliep het werk ? Wie had hulp nodig ? Hoe heb je dat geregeld ? Hoeveel tijd was er voor die taak nodig ?...)

Je komt ook terug op de vraag van de trigger.

- Wat gebeurt er als alle groenten zonder label ook simpelweg in de winkel worden verkocht ? (De kans is groot dat de aanvoer van groenten/fruit dan heel groot wordt. Er is niet alleen genoeg, er is zelfs teveel... daardoor gaat de prijs meestal omlaag.)

Afsluiten doen we uiteraard met de smaaktest.

SCHOOL PLATTELAND

- Is deze smaaktest betrouwbaar ? Wat kunnen we eruit leren ? (Of smaken groenten/fruit met label beter dan andere ?)

Extra info

SCHOOL PLATTELAND

